

LAKIVALIOKUNNAN LAUSUNTO
17/2008 vp

Valtioneuvoston kirjelmä ehdotuksesta neuvoston puitepäätökseksi (eurooppalaisesta valvontamääräyksestä Euroopan unionin jäsenvaltioiden välisissä esitutkintamenettelyissä)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 17 päivänä lokakuuta 2008 lähettänyt lakivaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten jatkokirjelmän 1. OM 16.10.2008 asiassa U 70/2006 vp ehdotuksesta neuvoston puitepäätökseksi (eurooppalaisesta valvontamääräyksestä Euroopan unionin jäsenvaltioiden välisissä esitutkintamenettelyissä).

Asiantuntijat

Valiokunnassa on ollut kuultavana
- lainsäädäntöneuvos Sanna Mikkola, oikeusministeriö.

Lisäksi kirjallisen lausunnon on antanut
— Rikosseuraamusvirasto.

Viitetiedot

Valiokunta on aikaisemmin antanut asiasta lausunnon LaVL 25/2006 vp. Ehdotus on jatkoa komission elokuussa 2004 esittämälle vihreälle kirjalle. Lakivaliokunta on antanut vihreää kirjaa koskevasta valtioneuvoston kirjelmästä (E 83/2004 vp) suurelle valiokunnalle perustelun kannanoton (LaVP 77/2004 vp).

VALTIONEUVOSTON JATKOKIRJELMÄ

Ehdotus

Ehdotuksen mukaan rikoksesta muussa kuin asuinvaltiossaan epäilty henkilö voitaisiin siirtää henkilön asuinvaltioon odottamaan oikeudenkäyntiä edellyttäen, että kyseinen henkilö noudattaa tiettyjä hänelle asetettuja valvontatoimia. Vastavuoroisen tunnustamisen periaatetta sovellettaisiin näin ennen oikeudenkäyntiä määrättäviin valvontatoimiin. Ehdotuksen tarkempi artiklakohtainen sisältö ilmenee valtioneuvoston kirjelmästä.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto voi suhtautua myönteisesti siihen, että vastavuoroisen tunnustamisen periaate laajennetaan ennen oikeudenkäyntiä määrättäviin valvontatoimiin. Puitepäätöksen tarkoituksena on, että muussa kuin asuinvaltiossaan rikoksesta epäilty henkilö voisi siirtyä asuinvaltionsa odottamaan oikeudenkäyntiä sillä edellytyksellä, että hän noudattaa määrättyjä valvontatoimia. Henkilöiden ei tulisi joutua keskenään eriarvoiseen asemaan sen perusteella, asuvatko he oikeudenkäyntivaltiossa vai jossakin toisessa

jäsenvaltiossa. Turhia vapaudenmenetyksiä tulisi pyrkiä välttämään ja näin ollen puitepäättöksen tavoitetta voidaan pitää kannatettavana.

Puitepäättöksen soveltamisalaa ei ole erillisellä säännöksellä rajattu. Puitepäättöksen tarkoituksena on kuitenkin valvoa sellaisia toimia, jotka ovat vaihtoehto tutkintavankeudelle. Näin ollen ja lisäksi ottaen huomioon puitepäättöksen tavoite valtioneuvosto katsoo, että puitepäättöksen soveltamisala voidaan hyväksyä.

Lakivaliokunnan lausunnon LaVL 25/2006 vp mukaisesti Suomi on neuvotteluiden kuluessa kiinnittänyt huomiota muun muassa siihen, että henkilölle määrätty valvontatoimet eivät saisi olla voimassa kohtuuttoman pitkään. Neuvotteluiden kuluessa puitepäättökseen on sisällytetty useita valvontatoimien kestoa koskevia säännöksiä. Täytäntöönpanovaltion toimivaltaisen viranomaisen on muun muassa ilmoitettava määräyksen antaneen valtion toimivaltaiselle viranomaiselle enimmäisajasta, jona toimia voi-

daan valvoa täytäntöönpanovaltiossa, jos täytäntöönpanovaltion lainsäädännössä on tästä määrätty. Näin ollen puitepäättökseen on sisällytetty täsmentäviä säännöksiä koskien täytäntöönpanovaltion mahdollisuutta vaikuttaa valvontatoimien keston.

Puitepäättöksen soveltamisesta aiheutuvista kuluista puitepäättökseen on otettu säännös, jonka mukaan kyseisistä kuluista vastaa täytäntöönpanovaltio, lukuun ottamatta sellaisia kuluja, jotka syntyvät pelkästään määräyksen antaneen valtion alueella. Näin ollen puitepäättöksestä on poistunut säännös, jolla velvoitetaan etukäteen henkilö maksamaan henkilön siirroista aiheutuneet kustannukset.

Puitepäättös on neuvotteluiden kuluessa muutoinkin täsmentynyt siten, että puitepäättös voidaan valtioneuvoston kannan mukaan hyväksyä. Valtioneuvoston artiklakohtaiset kannat ilmenevät valtioneuvoston kirjelmästä.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Puitepäättösehdotuksessa tarkoitettu euroopalainen valvontamääräys mahdollistaa sen, että muussa kuin asuinvaltiossaan rikoksesta epäilty henkilö voidaan siirtää asuinvaltioonsa odottamaan oikeudenkäyntiä edellytyksin, että henkilö noudattaa hänelle määrättyjä valvontatoimia. Ehdotus perustuu siihen käsitykseen, että epäilty, joka ei asu oikeudenkäyntivaltiossa, saattaa ennen oikeudenkäyntiä joutua tutkintavankeuteen, vaikka oikeudenkäyntivaltiossa asuva henkilö ei vastaavassa tilanteessa joutuisi. Epäillyn, joka ei asu oikeudenkäyntivaltiossa, katsotaan voivan paeta asuinvaltioonsa ja siten estää oikeuskäsittelyn.

Lakivaliokunta toteaa, että Suomen näkökulmasta tarve ehdotuksen mukaiselle menettelylle vaikuttaa melko vähäiseltä. Saadun selvityksen mukaan muissa jäsenvaltioissa asuvia tutkintavankeja on Suomen vankiloissa varsin vähän. Niin ikään muissa jäsenvaltioissa vangittuina

olevien Suomessa asuinpaikan omaavien suomalaisten määrä on vähäinen.

Vaikka ehdotuksessa tarkoitettut valvontatoimet tulisivat Suomessa verraten harvoin sovellettaviksi, lakivaliokunta pitää ehdotuksen tavoitteita sinällään tärkeinä ja kannatettavina. Valtioneuvoston tavoin valiokunta katsoo, että turhia vapaudenmenetyksiä tulee pyrkiä välttämään. Rikoksesta epäillyn kannalta on hyvä, että hän voi tutkintavankeuden sijasta odottaa oikeudenkäyntiä omassa asuinvaltiossaan ottaen huomioon, että oikeudenkäynnin odotusaika voi muodostua verraten pitkäksi. Ehdotuksessa tarkoitetuilla valvontatoimilla voidaan myös varmistaa oikeuskäsittelyn asianmukaisuus ja se, että epäilty on paikalla oikeudenkäyntivaltiossa pidettävässä oikeuskäsittelyssä.

Ehdotus on saadun selvityksen mukaan jatko-neuvotteluissa merkittävästi täsmentynyt. Muun muassa niihin ongelmallisiin kohtiin, joihin lakivaliokunta on aikaisemmassa lausunnossaan (LaVL 25/2006 vp) kiinnittänyt huomiota, on

löydetty ratkaisu. Valiokunta siten katsoo, ettei ehdotuksen hyväksymiselle ole esteitä.

Lausunto

Lausuntonaan lakivaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan.

Helsingissä 13 päivänä marraskuuta 2008

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Heidi Hautala /vihr
jäs. Paavo Arhinmäki /vas
Timo Heinonen /kok
Oiva Kaltiokumpu /kesk
Sampsa Kataja /kok
Krista Kiuru /sd

Sanna Lauslahti /kok
Outi Mäkelä /kok
Markku Pakkanen /kesk
Pirkko Ruohonen-Lerner /ps
Tero Rönni /sd
Mirja Vehkaperä /kesk.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Tuokila.